

EMO İzmir Şubesi Mesleki Denetim Uygulamasının 40.Yılında-3 “OMDU”

Elk. Müh. Ahmet Becerik
ahmet.becerik@emo.org.tr

7-Ortak Mesleki Denetim Uygulamasına Geçiş Nedenleri:

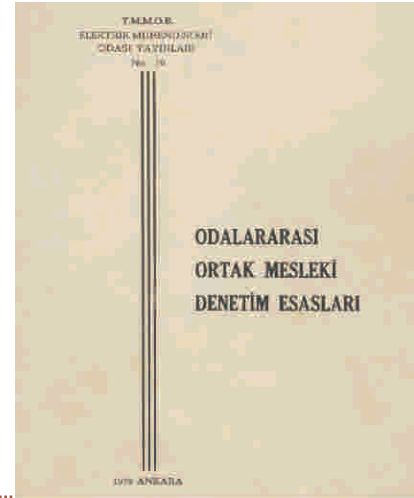
Ülke, meslek ve meslektaş çıkarlarının korunması temel amacı yanında elektrik mühendisliği hizmetlerini disiplin ve denetim altına alan, hizmeti yapan ve yaptırının çıkarlarının EMO tarafından korunmasını da getiren mesleki denetim uygulaması; 70'li yılların ilk yarısında başta konut sektöründe olmak üzere yüklenicilerin tepkisi ile birlikte kimi kamu kurumlarının engellemeleriyle karşılaştı.

Yapı ve tesis üretim sürecinde elektrik mühendisliği hizmetlerinin çağdaş teknik kurallara ve ülke gerçeklerine uygun biçimde projelendirilmesi ve yapımının gerçekleştirilmesine yönelik olarak mesleki denetim uygulamasını yaygınlaştırmaya çalışan EMO, benzer engellemelerle karşılaşan diğer Odalarla (İMO-MO-İMMO) TMMOB birlikteliği içinde soruna çözüm getirmeye çalıştı.

Ülkemizde o yıllarda sürdürülen ekonomik ve sosyal politikanın yarattığı yüksek enflasyon, yapı ve tesis üretiminde çalışan teknik elemanların çalışma ve yaşam koşullarını giderek ağırlaştırmış, sanayileşme sürecinde yanlış istihdam politikasından kaynaklanan işsizlik ve dengesiz iş dağılımı, kimi

uzmanlık dallarında yetki ve sorumlulukların tanımsızlığı ile birleşerek teknik elemanlar arasında yapay sürtüşme ve rekabet ortamı yaratmıştı. Bu ise hedef saptıran, birlikteliği azaltan, projelerde kaliteyi düşüren, insan yaşamını ve ekonomiyi bir kenara iten bir etken olmuştu.

70'li yıllarda yapı sektöründe hızla yayılan mesleki denetim uygulamalarıyla birlikte ise, çeşitli uzmanlık alanlarında yetişmiş teknik elemanların aralarında yaratılan çelişkilere son verecek dayanışmayı güçlendirmede, teknik hizmet kalitesini arttırmada ve hizmet sahibinin hakkı olan ücreti sağlamada Odalar etkili bir aracı durumuna geldi. Ancak bu denetim güçlenip yaygınlaştıkça, hem Odaların organları arasında, hem de Odalar arasında eşgüdümü sağlamanın güçleşmesi, Türkiye ölçeğinde tip bir uygulamaya gitme ve bunun için gerekli mevzuatı oluşturma gereğini ortaya çıkardı.

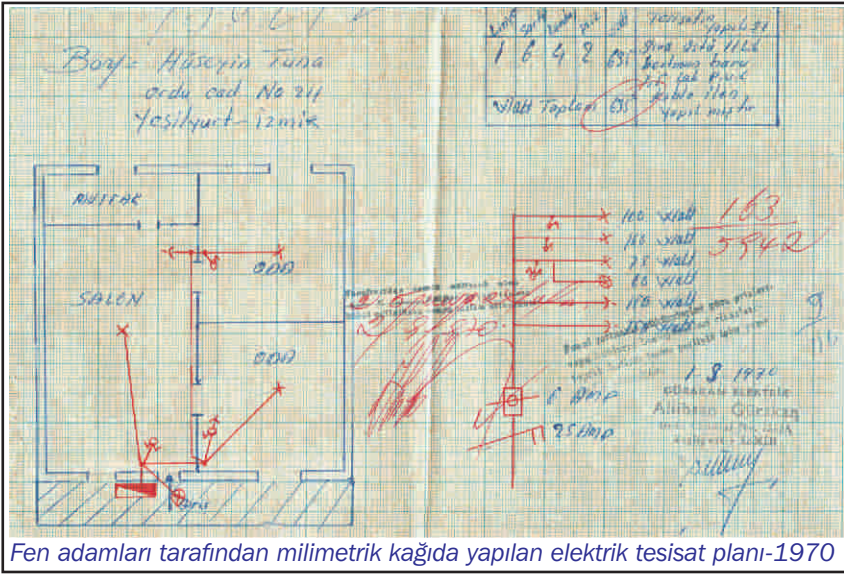

Yapı ve tesis üretiminde en yoğun karşılıklı ilişkiler sistemi içinde bulunan üyelere sahip dört Oda (İMO-MO-EMO-İMMO), üyelerine karşı sorumluluklarını yerine getirirken bütünlüklü ve uyumlu bir çalışma düzeni içinde sorunları ele almak ve çözüm yolları önermek durumundaydı. Projelendirme ve uygulama sırasında teknik hizmetlerin yerini belirlemek, yetki ve sorumluluk sınırlarını ve karşılıklı ilişkileri kesin olarak saptamak, bu konuları Odalar içi ve Odalar arası mevzuatlara yansıtarak uygulamayı ve bunun denetimini ülke ölçeğinde standartlaştırmak kaçınılmaz bir zorunluluk durumuna gelmişti. Odalar arasında yapılan ortak çalışmalar sonucunda 11 Haziran 1974 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan Ortak Mesleki Denetim Yönetmeliği ile mühendislik ve mimarlık hizmetlerini denetleme mücadelesinde önemi bir ivme yaratıldı.

Mesleki Denetim Uygulaması'nı İzmir ve çevre illerde yaygınlaştıran EMO İzmir Şubesi'nin 6.-13. Dönem(1973-1982) arasında görev alan

Şube Yönetim Kurulu Üyeleri

Ergun Elgin	Doruk Karaoğlu	Muammer Göksel	Erdoğan Özünler
Yüksel Levendoğlu	Erbil Sirel	Ömer Güner	Faruk Yılmaz
Haldun Büyükdora	Şermi Dolmen	Muammer Argün	Mustafa Küçük
Onur Taşkent	Süleyman Gülleryüz	Ajlan Kural	Ünal Akıncı
Altan Başaran	Alp Tuncer	Yalçın Saraçoğlu	
Olca Akay	İrfan Arabacı	Hüseyin Çetin	

Fen adamları tarafından milimetrik kağıda yapılan elektrik tesisat planı-1970

Uzmanlık ve uğraşım konularına göre ilgili meslek odaları tarafından kamu yararına yürütülmesine başlanan Ortak Mesleki Denetim Uygulaması (OMDU) çerçevesinde 1 Temmuz 1974 tarihinde bağtılan ortak protokolde açıklanan amaçlar şunlardır:

1-Teknik hizmet kalitesini yükseltmek, yapı ve tesis üretiminin sağlam kullanışlı, güvenilir ve ekonomik bir biçimde yürütülmesine katkıda bulunacak önlemleri almak.

2- Yapı ve tesis üretimini kontrol ve ilgili projeleri tasdik ile görevli kamu kuruluşlarına ve yerel idarelere yardımcı ve destek olmak

3- Yapı ve tesis üretimi içinde görev alan mimar ve mühendislerin yaptıkları teknik hizmetin karşılığı olan ücretleri eksiksiz ve düzenli almalarını sağlamak

4-Mimar ve mühendislerin bir-biri ile aralarında haksız rekabete yol açan, dolayısıyla yapı ve tesis üretiminin sağlığını tehlikeye sokan zararlı tutumları engellemek.

5-Yapı ve tesis üretiminde mimar, mühendis ile işveren

arasındaki ilişkileri düzenlemek, Odalar üyelerinin ve işverenin yasal haklarının korunmasını sağlamak.

OMDU ilk olarak İMO ve MO Ankara Şubeleri arasında ikili olarak yürütülmeye başlanmış ve uygulamaya girmesi ile birlikte ülke düzeyinde yaygınlık kazanma eğilimi ortaya çıkmıştı. Çalışma alanlarında olan bu konuya dört meslek odasının el atması, çözüme yönelik öneriler geliştirip uygulamaya geçmesi, uygulamanın tüm eksiklerine karşın sorunları büyük ölçekte azaltıcı olmuştu. Oda Temsilciliklerinin ve serbest çalışan üyelerin bulunduğu illerde uygulama yer yer dört ya da ikili ortaklaşa olarak yürütüldü.

Öte yandan Oda Yönetim Kurullarından birer üye ve Odaların uygulama mühendislerinden oluşan sürekli bir komisyon, Odalar arası OMDU komisyonu kurulmuş, uygulamanın sağlıklı bir işbirliğine kavuşturulması için uygulamada karşılaşılan sorunlara yerinde ve zamanında çözüm önerileri getirilmişti. Bu ise özellikle ayrı uzmanlık ve uğraşım dallarındaki mühendis ve mimarların hak ve çıkarlarının Odalar arasında kurulan güçlü bağ ve dayanışma aracılığı ile koruna-

bilmesini sağlamıştı. Bu komisyon yaptığı çeşitli toplantılar sonucunda elektrik ve makine mühendislerinin de 6785 sayılı İmar Yasası'nın 4. ve 14. maddelerine göre, yapılarda TUS hakkını kullanabilmeleri için ortak TUS protokolünün hazırlanması, uzmanlık ve uğraşım dallarına göre yasal ve teknik sorumlulukların açıklığa kavuşturulması ve tanımları, TUS ücretlerinin yapı maliyetleri kanalı ile halka yansımalarını önlemek ve yapılarda ruhsat eki olarak bulundurulmasına çalışılan TUS defteri gibi konularda kimi kararlar aldı.

EMO tarafından hazırlanmasına diğer Odalarla birlikte büyük katkı konulan OMDU Protokolü 21. Oda Genel Kurulu'nda (1975) kabul edilerek kesinleşmişti.

Yönetmeliğe dayalı ortak mesleki denetim uygulaması, EMO örgütlülüğünde ilk kez MMO ile birlikte ikili olarak 1 Mart 1975 tarihinde İstanbul'da başlamış, 12 Mayıs 1975 tarihinde Ankara'da aynı biçimde, 14 Mart 1975 tarihinde Eskişehir'de dört Oda birlikte, 10 Nisan 1975 tarihinde Antalya'da ise ikili olarak yürürlüğe girmişti.

8- EMO İzmir Şubesi'nin (1975-1980) Yıllarında Mesleki Denetim Uygulamaları:

İmar Yasası'nın gerçek anlamda İzmir Belediyesi sınırları içinde uygulanması için 1969 yılından 70'li yılların ikinci yarısına kadar sınırlı ölçülerde mesleki denetim uygulamaları gerçekleştiren EMO İzmir Şubesi, OMDU'nun değişik illerde yaygınlaşma eğilimi göstermesi üzerine, Belediye ile meslek ve denetim konusunda yaşananlara karşı Şubemizce yapılan tek yanlı girişimlerin olumlu sonuca ulaşmaması, diğer Odalarla ortaklaşa çalışma yapılma zorunluluğunu ortaya çıkardı.

İlk olarak İmar Yasası'nın 4. maddesinin (mimari ve statik projelerle birlikte ruhsat eki olarak elektrik ve tesisat projelerinin de istenmesi) bütün olarak uygulanması gereği üstünde durularak konunun İzmir Belediyesi ile Odalar arasında yapılacak toplantılarda çözümlenmesi çalışmalarına başlandı. Bu gelişmeler arasında 4. maddenin bütünüyle uygulanmasından dolayı SMM üyeler kendilerinin zarara uğradıklarını söyleyerek haklarını arayacaklarını açıkladılar. İzmir Belediyesi'ne çeşitli dilekçeler verilerek 4. maddenin bütün uygulanmasının yasa gereği olduğu yetkililere sürekli iletildi.

Bu çalışmaların artan bir ivmeyle sürdürülmesi sonucunda İzmir Belediye Başkanı ile dört Odanın yetkilileri 15 Eylül 1975 tarihinde ortak toplantıda bir araya geldi. Olumlu biçimde bitirilen toplantı sonucunda Odaların İzmir Şube-

lerinin birlikte bir protokol taslağı hazırlaması kararlaştırıldı. Belediye yetkilileri ile birlikte son biçimi verilen ve yürürlüğe girişi 1 Şubat 1976 olan Protokol, 31 Aralık 1975 tarihinde taraflarca imzalandı. Mimarlar ve inşaat mühendisleri arasında meslek ve ücret konusunda çıkan anlaşmazlıklar Odaların kendi aralarında 15 Eylül 1976 tarihinde imzalanan OMDU protokolu ile çözümlenerek, öngörülen ortak mesleki denetim ve TUS uygulamasına, 20 Aralık 1976 tarihinden geçerli olarak İzmir'de yürürlüğe girmesi kararlaştırıldı.

EMO İzmir Şubesi, 1976 yılı sonunda başlayan OMDU ile ilgili olarak İzmir'deki diğer Odaların şube yetkilileri ile yıl içinde onbir kez toplantı yaparak uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesine yönelik kararların alınmasına katkı koymuş ve SMM üyelerin de konuya sahip çıkmaları üzerine uygulama, Bornova ve Balçova Belediyesi

EMO İzmir Şubesi Ortak Mesleki Denetim (OMDU) Komisyonu Üyeleri (1979)

Muammer Göksel	Süleyman Güleriyüz
Hasan Kıldış	Ahmet Karancı
Salih Ayar	Avni Gündüz
Erdoğan Özünler	

sınırlarını da kapsayacak biçimde yaygınlaştırılmıştı.

Öte yandan 1978 yılında İzmir'de sayıları altmışbiri bulan SMM üyelerin, çalışma alanlarına göre onbeşi ticaretle, dokuzu taahhüt ve proje ile dördü asansör, onsekizi taahhüt, onbeşi ise yalnızca proje işleri ile uğraşmaktaydı.

Kaynakça:

1. EMO 20.-21.-22.Dönem Oda Genel Kurul Çalışma Raporları
2. EMO İzmir Şube 8.-9.-10.-11.-12. Dönem Genel Kurul Çalışma Raporları
3. Odalararası Ortak Mesleki Denetim Esasları-EMO Yayını/1976-Ankara

EMO İZMİR ŞUBESİ 12.DÖNEM (1979) ÇALIŞMA RAPORUNDAN...

Serbest Müşavir Mühendis Üyelerimiz ve Sorunları

SMM Üyelerimizin genel sorunlarının , ülkemiz ve halkımız sorunlarından ayrılmadığı , ayrılmayacağı gerçeği artık inkar edilmiyor, edilemiyor.Bu gerçeğin büyük çoğunluğumuzca kabul edilir hale gelmesi , yaşamın getirdiği dayatmalar sonucudur. Serbest çalışan üyelerimizi çalışma olanaklarının niteliği açısından kaba hatlarıyla üç grupta toplamak mümkündür: Sadece proje yapan üyelerimiz , proje ile birlikte taahhüt işleri yapan üyelerimiz ve imalat-ticaret işi ile uğraşan üyelerimiz.

Serbest müşavir mühendis olarak çalışan üyelerimizin genel sorunları yanı sıra üyelerimizin genel sorunları bulunmaktadır. Sorunların ülkemiz sosyo-ekonomik yapısından kaynaklandığının bilincinde olarak kimi yönlerin açıklığa kavuşturulmasında yarar vardır.

Bu dönem inşaat sektöründeki tekelleşme sürecinin hız kazanması ve bununla birlikte maliyet artışları küçük çaptaki yapsatçılığı ve projeciliği hayli etkilemiştir. Taahhüt işi ile uğraşanlar büyük boyutlara varan malzeme yokluğu nedeniyle hayli kötü dönem yaşadılar , yaşıyorlar... Öte yandan ülkemizde uygulanan vergilendirme sistemi de projeci üyelerimizin önde gelen sorunları arasında . Örneğin yıllık ortalama gelirleri 75.00-150.000 TL arasında değişen projeci üyelerimiz , bu miktara yakın vergi ödemek zorunda bırakılmaktadır.

Bilindiği gibi serbest çalışan üyelerimizin sosyal güvenlik kuruluşu olarak Bağ-Kur'a kayıtlı olma zorunlulukları vardır.Ancak şimdiki haliyle konut kredisi alma ve emeklilik döneminde aylık bağlanması umudundan başka bir güvence söz konusu olmamaktadır.

Asansör projelendirilmesi ve tesisi konuları ile uğraşan üyelerimizde önemli sorunlarla karşılaşmaktadırlar. Söz gelimi asansör teknik uygulama sorumluluğu hizmetinin (Fenni Mesuliyetin) farklı kişilerce yorumlanması nedeniyle , asansör uygulama projesini yapan üyemiz asansörün işletilmesinden de sorumlu tutulmakta, herhangi bir kaza ve ölüm anında sorumluluk yüklenmektedir.

Asansör projelendirilmesi ve tesisi konularında , ilgili üyelerimizin öneri uyarıları üzerine İzmir Belediyesi Fen İşleri "Teknik İşler Yönetmeliği"nin bir bölümü olan her nevi asansörlerin proje, montaj ve işletme esaslarını belirleyen yönetmelik hazırladı.Yönetim Kurulumuz bir komisyon oluşturarak çalışmaları yürüttü. Daha sonra asansör firma temsilcileri ile bir toplantı yaparak onların görüşlerini saptadı. Makine Mühendisleri Odası ile görüş birliğine varılarak yönetmelikte değişiklik önerileri Belediye Başkanlığına iletildi .Belediye Meclisinde Haziran döneminde görüşülen bu yönetmelik taslağı halen yayımlanmadı.

Asansör Uygulama projelerinin ücretleri arttırıldı ve tahsil esasları yeniden saptandı. Bu konuya ilişkin olarak belirtmek gerekir ki Odamızda örnek asansör uygulama projelerinin bulunmayışı bir eksikliktir. Önümüzdeki dönem bu eksikliğin giderilmesi yararlı olacaktır.

O.G ve Y.G. projelerinin hazırlanması ve tesisiyle uğraşan üyelerimizin eksikliğini hissettiği "projelendirme esasları" Yönetim Kurulumuzun denetiminde hazırlandı ve bu hususları içeren kitap önümüzdeki günlerde üyelerimizin hizmetine sunulacaktır.

Serbest çalışan üyelerimizin özetlemeye çalıştığımız sorunlarına köklü çözümler getirdiğimizi iddia etmemekle birlikte, Yönetim Kurulumuz üyelerimizin yeni kazanımları doğrultusunda çaba harcamıştır.